

Waarom winnen de Denen van ons met hun varkens? Zij doen het écht beter!

Wij concurreren met de Denen op de afzetmarkt van varkensvlees en biggen. Die strijd speelt zich vooral in Duitsland af. De Denen lijken een hogere gezondheidsstatus te hebben op de bedrijven en winnen daarmee veel terrein in de export. Doen de Denen het dan beter vanwege de gezondere varkens of is hun marketing in het buitenland beter dan die van ons? Dit artikel wil hierop een antwoord geven.

Frank de Vries

“**I**n het denkbeeld van de Denen is het saneren van ziektes altijd van groot belang geweest. En dat is echt een hele andere benadering dan die van Nederland.” Dat zegt

de Nederlandse dierenarts Derk Vink. Hij werkt vanaf 1997 in een grote dierenartsenpraktijk in Denemarken. Hij ging weg uit Nederland omdat onze landbouw in zijn beleving al tien jaar stilstond en de Denen juist verder groeiden in diergezondheid. Daarnaast vond hij de discussies over de medicijnprijzen met de veehouder hier niet meer boeiend. “Het Deense model is veel beter dan het Nederlandse”, vindt Vink. De verschillen in diergezondheid tussen Deense en Nederlandse biggen komt vooral tot uiting op de gezamenlijke Duitse markt. De Deense big lijkt hier de laatste jaren meer gewild (zie figuur).

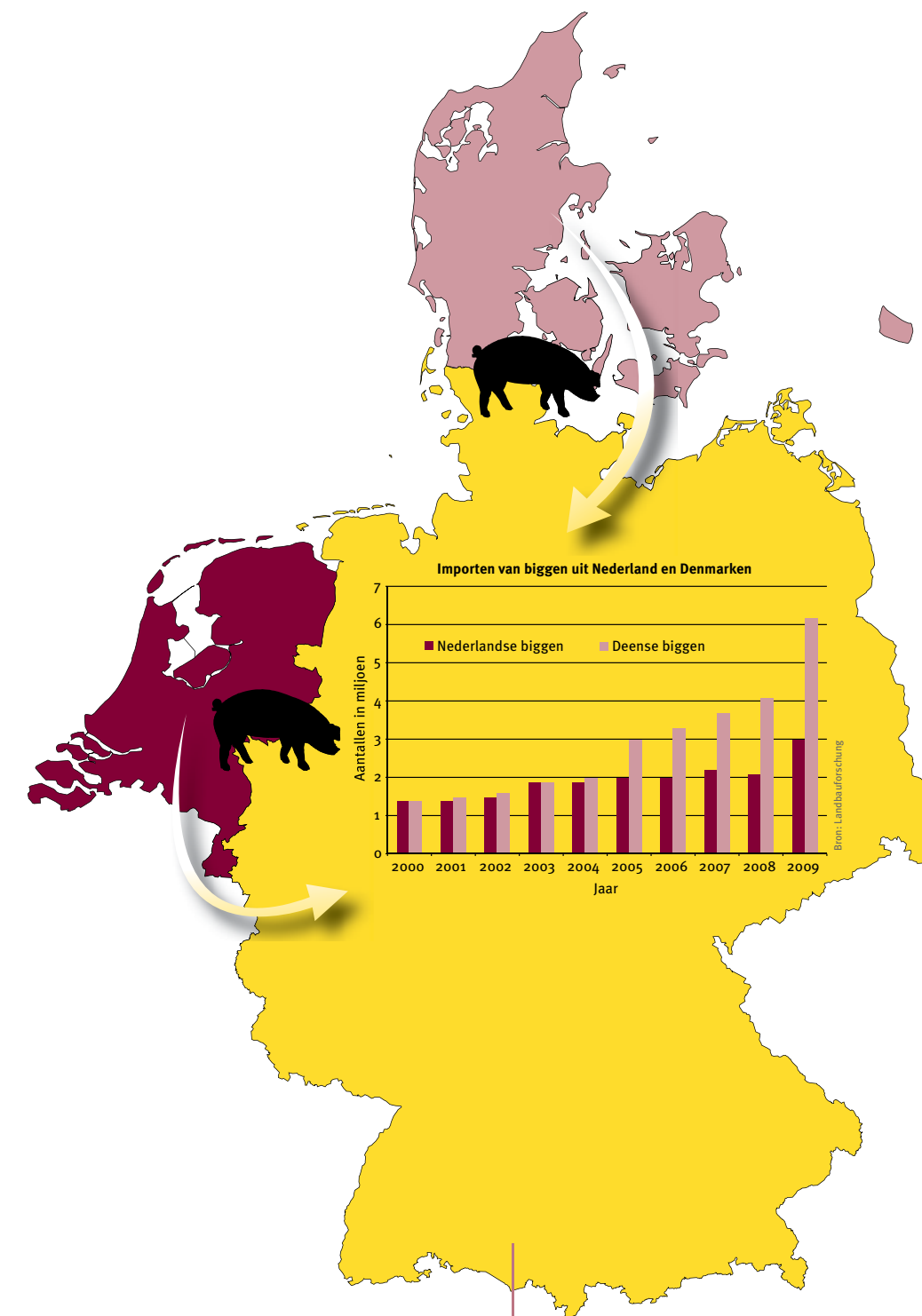
Deense model varkenssector

Nederlanders hebben altijd varkensziektes bestreden met antibiotica. De Denen zetten in op het saneren, kwijtraken, van een varkensziekte. Daarnaast zetten de Denen al sinds 1971 in op zogenaamde SPF varkensbedrijven. Circa 70 procent van de varkensbedrijven heeft nu een SPF-status. In Nederland zijn dat er slechts enkele tientallen. Dit zijn bedrijven die vrij zijn van één of meer belangrijke ziektes. Er zijn zeven ziektes van belang in het SPF-systeem van Denemarken: mycoplasma, App, AR, dysenterie, schurft, luizen en PRRSV (zowel de Europese als de Amerikaanse virusstam). Vrij zijn van deze zeven ziektes geeft de hoogste SPF-status. Vrij zijn van schurft en luizen verdient ook al een SPF-certificaat. Dat is slim van de Denen – zij weten een dergelijke status goed uit te buiten in hun marketing. Verder zijn de Denen zich er goed van bewust dat een SPF-model leidt tot een hogere gezondheidsstatus en daarmee betere technische resultaten. En dat met minder antibiotica. De structuur van de Deense varkenshouderij maakt het mogelijk om één gezondheidsmodel te hebben waarover volledige consensus is. Dit in

tegenstelling tot Nederland waar partijen geregeld de strijd met elkaar aangaan, denk aan LTO en de NVV. In Denemarken is de sector coöperatief van aard en twee coöperatieve slachterijen domineren de markt met 96 procent marktaandeel. Volgens Gerard van Eijden, dierenarts en voorzitter van de ‘Groep gezondheidszorg varken’ van de vereniging van dierenartsen, is het SPF-systeem in Denemarken veel beter te realiseren dan in Nederland door de geringere varkensdichtheid daar. Hij hoort ook dat de relatie tussen de dierenarts en varkenshouder veel inniger is dan bij ons. Ook Rens van Dobbenburgh, dierenarts en directeur van de AUV-coöperatie van dierenartsen, ziet de grotere afstanden tussen de bedrijven daar als een grote winst. “Het gaat de verspreiding van infecties tegen.” In een landelijke database, te benaderen via internet, kan iedereen de gezondheidsstatus van een SPF-varkensbedrijf in Denemarken zien. Conform wetgeving van de overheid worden de bedrijven in drie categorieën ingedeeld; 1. De goede boeren, 2. De gemiddelde boeren en 3. De slechte boeren. Een bedrijf start in categorie 2 en de dierenarts kan het bedrijf upgraden als de gezondheidsstatus hiertoe aanleiding geeft. De categorie 3-boeren krijgt maar liefst om het jaar een overheidsdierenarts op het erf om de status te checken en maatregelen af te vaardigen (*big brother is watching you*). Een hoge gezondheidsstatus krijg de Deense varkenshouder zeker niet cadeau, daar moet hij veel voor doen. Hij tekent een contract met daarin een aantal SPF-gezondheidsregels. Deze regels zeggen iets over de bescherming tegen schadelijke infecties, inspectie van de gezondheid van de varkens, aankoop van biggen en transporten.

Antibioticumgebruik

De Denen gebruiken ongeveer een derde van de Nederlandse hoeveelheid antibiotica in de varkens. Enerzijds door een strenge regulering vanuit de overheid en anderzijds doordat de dieren op de SPF-bedrijven in ieder geval gezonder zijn. Al vanaf 2000 is het gebruik van antibiotica als voerbespaarder verboden. In Nederland is dit pas sinds januari 2006 het geval. En het therapeuti-

CONCURRENTIE OP DUITSE MARKT

De Duitsers geven steeds meer de voorkeur aan de Deense big boven de Hollandse.

Bron: Landbauforschung

sche gebruik is ook sterk verminderd nadien. De Deense overheid reguleert dit gebruik en misbruik wordt streng gestraft. Ze werken met zogenaamde gele kaarten. Het gebruik van antibiotica per bedrijf en op dierniveau staat in een groot

DERK VINK, DIERENARTS IN DENEMARKE

Vertrokken uit Nederland omdat de varkensgezondheid zich in Denemarken veel beter en sneller ontwikkelt dan in Nederland.

Foto: Frank de Vries

Stappen durven zetten

Momenteel lijken anderen, zoals de Denen, ons voorbij te streven in Europa, waar het gaat om de 'bulkproductie' van varkensvlees. En ook Oost-Europese landen liggen op de loer met bulkvlees. Nederland blijft maar nieuwe regels bedenken voor de sector, maar verliest concurrentie en afnemers te veel uit het oog. Wat gaan we daaraan doen?

Als we alles in onze varkenssector op een rij zetten zou het volgende stappenplan een goede route zijn, denkt dierenarts Frans Dirven van Lintjeshof. "Laten we beginnen met het aanleggen van een databestand van onze varkensbedrijven. Geef per bedrijf aan wat de ziektestatus is. We kunnen ons het best baseren op de zeven ziektes vanuit het Deense SPF-model: mycoplasma, App, AR, dysenterie, schurft, luizen en PRRSV (zowel de Europese als de Amerikaanse virusstam). Dit bestand zou middels internet beschikbaar moeten zijn voor iedereen. Bovendien kunnen de afnemers de gezondheidsstatus van onze bedrijven dan vergelijken met die van de Deense.

In de tweede stap kan je tussen bedrijven gaan matchen. Dus bedrijven die vrij zijn van een bepaalde ziekte ontvangen uitsluitend biggen van bedrijven die ook vrij zijn

van deze ziekte. Zo voorkom je dat ziekten steeds weer 'schone' dieren besmetten en blijven circuleren tussen bedrijven. In stap drie ga je per regio een eradicatieprogramma opzetten. Het geeft een positief imago als je bijvoorbeeld zegt dat alle varkensbedrijven boven de lijn Zwolle-Amsterdam vrij zijn van PRRSV. Stap vier is eigenlijk een logisch vervolg van de eerste drie stappen. Doordat je de gezondheidsstatus van bedrijven kent, kun je ervoor zorgen dat positieve en negatieve biggen voor een bepaalde ziekte niet meer worden gemengd. Dit heeft vanzelf een reductie van het antibioticumgebruik tot gevolg. Onze antibioticumreductie zoals die nu voorstaat, kunnen we zodoende veel beter bereiken, maakt Dirven duidelijk. De PVE (Productschap Vee, Vlees en Eieren) zouden kunnen faciliteren in het opzetten van een database. Het aanleveren van de relevante gezondheidsgegevens kan vervolgens plaatsvinden vanuit diverse instanties, zoals de dierenartspraktijken, GD en andere gecertificeerde laboratoria. Nadat een bedrijf vrij is verklaard voor een van de zeven genoemde ziektes, gaan de PVE een gezondheidscertificaat uitreiken aan het betreffende bedrijf en worden de gegevens openbaar gemaakt via het bedrijvenregister.

**DIERENARTS
FRANS DIRVEN**

'Nederlandse varkenshouders moeten open zijn over de ziekten op hun bedrijf, naar elkaar en naar afnemers.'

Foto: Frank de Vries

databestand en wordt door de overheid gecontroleerd. Dit bestand is te vergelijken met onze initiatieven in een VetCis-bestand (veterinair centraal informatiesysteem). De 10 procent bedrijven met het hoogste antibioticumgebruik hebben een brief gekregen van de Deense overheid waarin staat dat ze binnen negen maanden moeten zakken naar een gemiddeld niveau. Als deze groep van varkenshouders dat niet doet, komt er een staatsdierenarts op bedrijfsbezoek die bindende maatregelen gaat uitvaardigen. Als de boer vervolgens nog steeds te veel gebruik laat zien, verliest hij zijn 'licence to produce'. De betreffende varkenshouders met hun dierenartsen zijn hier flink van geschrokken. Alleen al door deze brief van de overheid is het gebruik van antibiotica ruim 10 procent naar beneden gegaan. Tegenover het lage antibioticumgebruik staat dat er veel vaccins worden ingezet bij de Deense varkens. Maar dan wel uitsluitend dode vaccins, sinds het debacle met PRRS waarbij entervirussen in de varkenssector terecht zijn gekomen. "Alle medicijnen zijn uitsluitend op recept verkrijg-

baar bij ons", zegt de Deense dierenarts Vink. De dierenartsen zijn voor hun omzet niet afhankelijk van medicijnen. Die worden op hun recept geleverd door de apotheek. Het advies van de dierenarts wordt per uur betaald tegen een tarief van circa 200 euro per uur. Dat is in Nederland nog wel anders, waar dierenartsen nog zo'n 30 tot 40 procent van hun inkomen halen uit de verkoop van medicijnen.

Pure marketing

Dierenarts Frans Dirven van dierenartsenpraktijk Lintjeshof vindt dat we zeker niet een op een het Deense model moeten kopiëren. "We kunnen er een aantal goede dingen uit halen en benutten, maar daarnaast onze eigen visie erop loslaten", vertelt hij. Hij ziet het Deense model zeker niet als zaligmakend, maar ook als een marketinguithangbord. SPF is voor Denemarken in feite het systeem. Als je eraan meedoet als bedrijf krijg je al een SPF-status. En die ligt heel goed in het buitenland. Neem bijvoorbeeld de ziekte PRRSV (abortus blauw). Als je als Nederlands

Kan de politiek mee helpen?

Het idee bestaat dat de Deense politici meer optrekken met de agrosector dan Nederlandse en gezamenlijk de varkenshouderij promoten in binnen- en buitenland. Zou Nederland dit ook niet moeten doen? Volgens CDA-kamerlid Henk Jan Ormel, tevens dierenarts, doet de Nederlandse varkenshouderij het qua diergezondheid zeker zo goed als de Deense. "Ik zou liever een Nederlands varken zijn dan een Deense." Ormel ziet de varkenshouderij als een gezonde sector die goed bijdraagt aan het nationaal inkomen. "Maar de sector is echt veel te defensief", vindt Ormel. Hij geeft aan dat de samenleving veel zekerheden verlangt en dat daarmee de sector zelf heel veel regels heeft gemaakt. Volgens Ormel moet de sector niet altijd bij de politiek klagen maar ook bij zichzelf te rade gaan. Hij denkt dat meer transparantie in de keten (openbaar maken van de diergezondheidsstatus van bedrijven) positief zal werken in onze concurrentiekracht naar buiten.

Volgens Tweede Kamerlid Janneke Snijder van de VVD is ons voedsel nog nooit zo veilig geweest. "Laten we de beeldvorming van onze varkenssector in binnen- en buitenland verbeteren, en dan bedoel ik sector en politiek samen." Snijder denkt dat Denemarken "handiger" is geweest in het verkopen van zijn producten in het buitenland. Denemarken werd op vele fronten nationaal geleid. Wij hier in Nederland hebben het decentrale model gemaakt. Dat betekent veel overheid dichtbij de bevolking. Maar dat is niet altijd goed. De VVD is er een grote voorstander om alles wat je in Nederland niet mag produce-

**TWEDE KAMERLEDEN JANNEKE SNIJDER (VVD)
EN HENK JAN ORMEL (CDA)**

'Denemarken is handiger geweest in het verkopen van zijn producten in het buitenland. Denemarken werd daarbij op vele fronten nationaal geleid.'

Foto's: VVD (links) en CDA.

ren, ook niet meer te mogen invoeren. Dit betekent concreet dat als wij varkens willen houden in een bepaald huisvestingsstelsel, wij goedkoper vlees gehouden in een dierovriendelijkere omgeving niet moeten invoeren en in onze schappen leggen. Zowel Snijder als Ormel roepen op om "van wantrouwen naar vertrouwen" te

gaan, zowel vanuit de politiek als de sector zelf. Snijder roept de varkenssector op om enerzijds meer te gaan communiceren wat we allemaal goed doen en anderzijds een band aan te gaan met Denemarken. "We zijn tenslotte twee grote agroproducenten die elkaar kunnen versterken", zegt zij.

varkensbedrijf positieve titers hebt, kun je geen SPF-status krijgen voor deze ziekte. De Denen gaan daar genuanceerder mee om. Zeugen met titers die biggen zonder titers voortbrengen, kunnen daar wel een SPF-status krijgen. Nederland is echt te bescheiden, volgens Dirven. "We testen al vele jaren op diverse ziektes zoals blaasjesziekte, Aujeszky en varkenspest, maar vermarkten dat niet. En dat is erg jammer!"

Nederland treuzelt

Het lijkt vijf voor twaalf te zijn. Hoewel de Denen hun marketing op orde hebben en hun certificaten ook, is er momenteel sprake van malaise. De Deense varkenshouderij zucht enorm onder de

lage prijzen die afnemers betalen. Nederland zucht mee, maar wat minder. Wij hebben een lagere kostprijs en meer veerkracht dan de Denen. Toch kunnen we niet achterover leunen. Het is tijd voor een betere marktstrategie en een concrete aanpak. Wij moeten net als de Denen de diergezondheid beter 'aan de man brengen' en ons realiseren dat er een groot verschil is tussen wetenschap en commercie. In Denemarken is de commercie leidend en Nederland laat de wetenschap prevaleren. Laten we de goede dingen van de Denen overnemen en onze eigen aanpak erin verwerken. Maar laten we snel zijn en de koppen bij elkaar steken. Wie neemt het voortouw?